

Länsstyrelsen
Västernorrlands län

Miljövårdsenheten
Bdir BM Lindström

BESLUT

1992-06-16

231-1625-92
82-215

Statens naturvårdsverk
171 85 SOLNA

**BILDANDE AV OMNEBERGETS NATURRESERVAT, NORDINGRÅ SOCKEN
KRAMFORS KOMMUN**

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Omnebergets naturreservat
Kommun	Kramfors kommun
Socken	Nordingrå socken
Kartblad	Ekonomisk karta: 18I Kramfors 7f Topografisk karta: 18I Kramfors NO/SO
Läge	ca 4 km NO Nordingrå kyrka
Fastighet	Omne 2:5
Markägare	Staten genom statens naturvårdsverk (naturvårdsfonden)
Areal	26,8 ha land, till fastigheten hör även vattenområde i Omnesjön (ej fastställt)
Naturvårdsförvaltare	Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län
Objektnummer	22020053
Ledningsrätt	Reservatet belastas av en 10 kV led- ning. Ägare är Graningevarken AB. Inom en 6 m bred gata har Graninge- vården rätt att röja befintlig vegetation, samt även utanför detta område fälla "farliga" träd.

*AREA: TOTALT
30 HA*

Postadress	Besöksadress	Leveransadress	Telefon	Telefax	Postgata
371 86 Härnosand	Nyrogaatan 15	Träcgårdsgatan 15	0611 - 290 00 (växel)	0611-298 05 (Ledn kansli) 0611-298 90 (Acn enheten) 0611-292 08 (Försvars enh)	3 51 92 - 4

Grund för beslut

Omneberget är ett av de mest värdefulla norrländska sydväxtbergen med en karaktäristiskt hög sydbrant, omfattande rasmarker och nedanför liggande lundvegetation. På hyllor i stupet finns en rik växtlighet av sydliga mer värmekrävande arter. Karaktäristiskt är den rika förekomsten av hassel och lönn som bildar kraftiga högvuxna bestånd såväl på hyllor som i bergsroten och lundmarken. Örtfloran är såväl art som individrik. Förutom arter typiska för sydväxtbergen finner man i Omneberget ett flertal växter på nordgränsen av sin skandinaviska utbredning. Nämnas kan backvial, vårlok, lövbinda, äkta johannesört och tandrot. Vårfloran är rikt utvecklad.

Den rika lövvegetationen ger förutsättningar för ett omfattande fågelliv med inslag av mindre vanliga arter t ex gråspett.

Omneberget är ett område av riksintresse (Y 48) för naturvård (NRL 2 kap 6 §). Skyddsvärdena är främst knutna till områdets vegetation, flora och fågelliv, samt i viss mån landskapsbild. Omneberget ingår dessutom i Höga kusten som är ett riksintressant område med geografiska bestämmelser enligt NRL 3 kap 2, 3 §§. Inga motstående intressen finns redovisade i kommunens översiktsplan.

Länsstyrelsens beslut om naturreservat

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) förklarar länsstyrelsen Omne 2:5 i Nordingrå socken, Kramfors kommun, som naturreservat på grund av dess betydelse för kännedomen om landets natur, se bilaga 1.

Ändamålet med reservatet är att

- bevara sydväxtbergets speciella vegetation i hammaren, bergsroten, rasmarken samt lundvegetationen och dess örtflora
- med enkla medel underlätta för allmänheten att besöka reservatet i den mån detta inte strider mot de primära bevarandeintressena

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8, 9 och 10 §§ naturvårdslagen samt 9 och 10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i markägarens och annan sakägares rätt att förfoga över fastigheten inom reservatet

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att

- 1 gräva, schakta, utfylla eller vidta annan åtgärd som förändrar dräneringsförhållandena, markytans form eller menligt inverkar på livsbetingelserna för vegetationen
- 2 vidta skogliga åtgärder som inte angetts i gällande skötselplan
- 3 anordna upplag annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel
- 4 dra fram mark- eller luftledning
- 5 uppföra ny byggnad eller annan anläggning som inte angetts i gällande skötselplan
- 6 framföra motordrivna fordon annat än i samband med områdets skötsel

Föreskrifterna utgör inte hinder för Graningeverken AB att vidta nödvändiga åtgärder för att underhålla kraftledningen över reservatet.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet.

- 1 anordningar för utmärkning av och upplysning om reservatet
- 2 utförande och underhåll av stigar

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att:

- 1 bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada träd och buskar

- 2 skada vegetationen genom att t ex plocka eller gräva upp växter
- 3 framföra motordrivet fordon
- 4 göra upp eld
- 5 anordna snitslade spår eller orienteringskontroller

D. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet

- 1 Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter mm om naturvårdsförvaltningen som framgår av bifogad skötselplan. Inom ramen för denna kan länsstyrelsen fortlöpande meddela direktiv för förvaltningen.
- 2 Utmärkning av reservatets gränser. Naturreservatets gränser skall utmärkas i enlighet med svensk standard (SIS 031522) och statens naturvårdsverks anvisningar.
- 3 Naturvårdsförvaltare ska vara skogsvårdsstyrelsen, som fortlöpande ska samråda med länsstyrelsen vid förvaltningen.

Den som vill klaga över detta beslut, skall skriva till miljö- och naturresursdepartementet men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, postadress: Länsstyrelsen, miljövårdsenheten, 871 86 HARNÖSAND.

Skrivelsen skall ha kommit in inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet. I skrivelsen skall Ni ange vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om Ni önskar ytterligare upplysningar, ta gärna kontakt med Britt Marie Lindström, telefon 0611/29703 (direktnummer).

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit landshövding Ingemar Öhrn, beslutande, länsråd Leif Byman, länsassessor Hans Bergström, länsarkitekt Per Sjöstedt, länsantikvarie Inger Lilieqvist, bitr överlantmätare Jan Heimersson, avdelningsdirektör Bengt Norén, samt byrådirektör Britt Marie Lindström, den sistnämnde föredragande

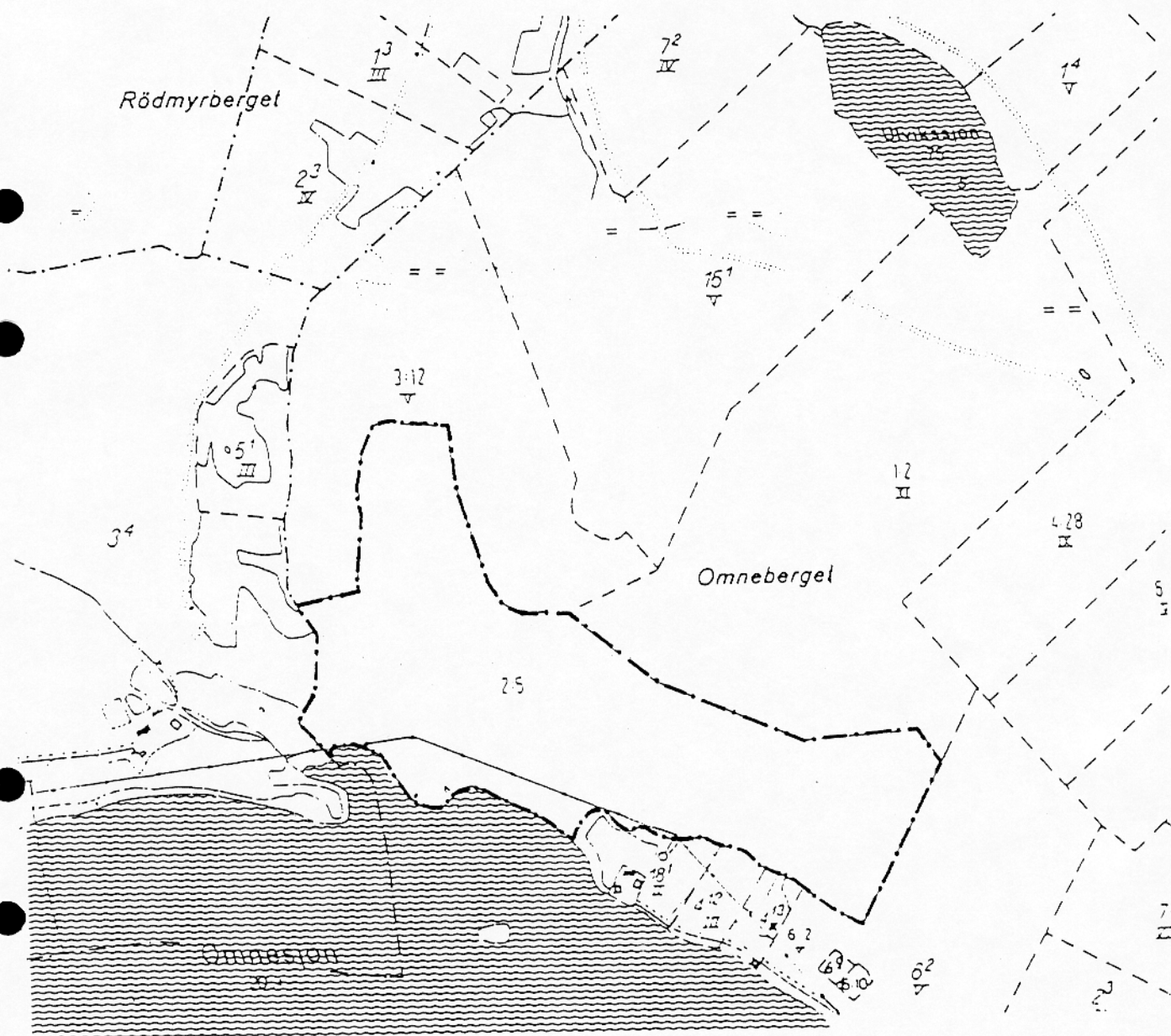
Ingemar Öhrn

Britt Marie Lindström

Bilagor

- 1 Beslutslista
- 2 Skötselplan
- 3 Upplysningsblankett

BESLUTSKARTA OMNEBERGET

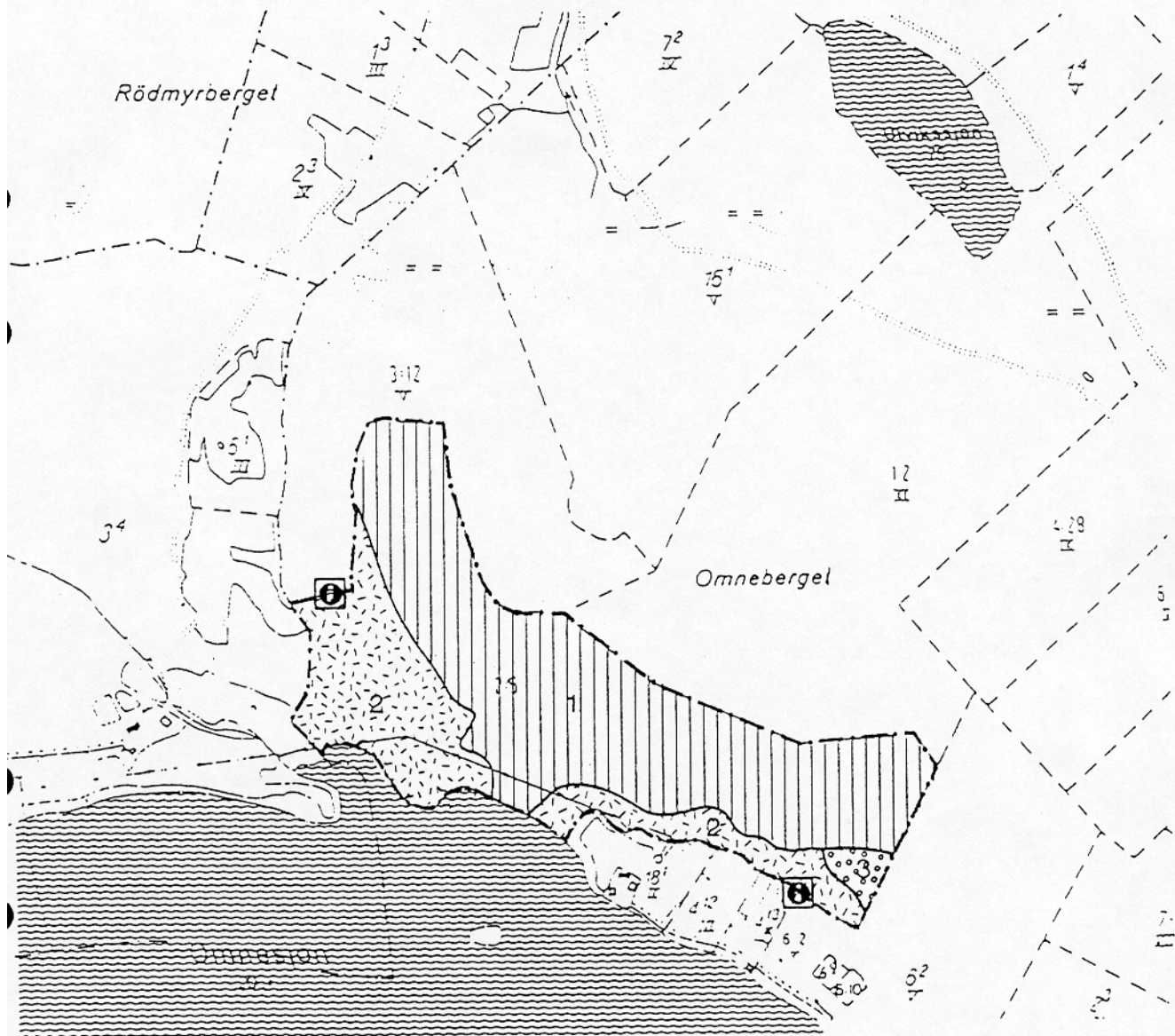

- Reservatsgräns
- Kraftledning

Skala 1:10 000

Tillhör länsstyrelsens
beslut 231-1625-92
82-215

OMNEBERGET SKÖTSEL

- Reservatsgräns
- Kraftledning
- ▤ Skötselområde 1
- ▨ - II - 2
- ▩ - II - 3
- ⊠ Informationstavla

Skala 1:10 000

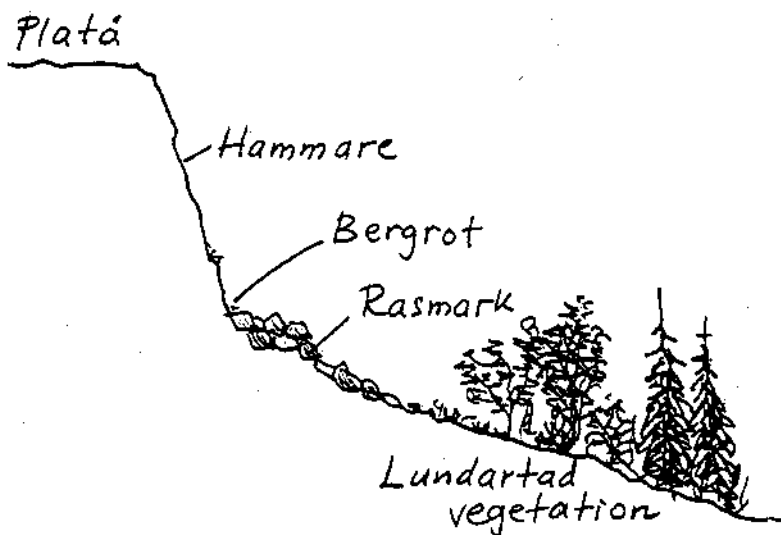
Tillhör länsstyrelsens
beslut dnr 231-1625-92
82-215

SKÖTSELPLAN FÖR OMNEBERGETS NATURRESERVAT

NATURFÖRHÅLLANDEN

Omneberget är beläget i Nordingrå vid Omnesjön ca 4 km NO om Nordingrå kyrka. Reservatets areal är 27 ha och omfattar bergets syd- och västbrant.

Omneberget ligger i gränzonen mellan bergarterna gabbro och rapakivgranit. Graniten påträffas i norr och utgör själva stupet. Gränzonen mellan bergarterna följer i princip bergrotten.

Omneberget domineras av bergets sydbrant - ett stup (hammare) 75-100 m högt. Klippväggens stup växlar med terrasser eller hyllor av varierande bredd. På vissa ställen är bergväggen helt sprickfri och saknar nästan helt vegetation. På andra ställen finns hyllor och skrevor med ett flertal arter.

Nedanför hammaren följer rasbranten som består av sten och klippblock som genom frostens inverkan sprängts loss från stupet. På ett ställe når rasmarken ända ner till Omnesjön. Området mellan hammaren och rasmarken kallas bergrot, se fig.

Nedanföör den öppna rasmarken där den nerspolade näringsrika vittringsjorden samlats är jorden av brunjordstyp. I denna rika miljö påträffas många av de mer krävande sydliga arterna.

Vegetationen

Omneberget är ett av Norrlands förnämsta sydvästberg. Ett varmare lokalklimat och därmed förlängd vegetationsperiod i syd- och sydvästbranten i kombination med god fuktighet gör att många krävande sydliga arter påträffas. Hammarens, bergrotens, rasmarkens och lövskogssluttnings växtsamhället är artrika med de flesta i trakten kända sydiskandinaviska arterna representerade.

Ångermanlands rikaste hasselförekomst finns i Omneberget. Hasseln växer inte enbart i bergrotten och på hyllor i bergsbranten utan rikligt i sluttningen nedanföör rasmarken. Detta är den enda lokal i landskapet där hassellundfragment finns. Föryngring genom nedfallna nötter förekommer.

I Omneberget finns även en riklig förekomst av lönn i bergrotten och lövskogssluttningen. Högvuxna och kraftiga träd förekommer främst i västra delen av reservatet. Föryngringen genom uppväxande fröplantor är god.

Örtfloran är både art- och individrik. Framförallt är vårfloran iögonfallande med blåsippa, vitsippa, smånunneört, underviol, vårärt och lundstjärnblomma.

Bland de mest intressanta och skyddsvärda växterna kan skogsknipprot, springkorn, backvial, vårlök, lövbinda och äkta johannesört nämnas. Tandrot har setts i östra delen av Omneberget men inte återfunnits de senaste åren.

Faunan

I reservatet finns de djur och fåglar som är typiska för den här delen av landet. Någon större frekvens av mer sydliga fågelarter i det lövdominerade området har inte kunnat iakttas. En mycket intressant art i området är gråspett - hotad art som kräver gammal lövskog, främst asp, som häckningsbiotop.

PLANDEL

DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK

Övergripande mål

Ändamålet med reservatet är enligt reservatsbeslutet att i första hand bevara sydväxtbergets speciella vegetation i hammaren, bergsroten och rasmarken samt lundvegetationen och dess örtflora.

Generella riktlinjer och åtgärder

Skötselområde

1 Beskrivning: Växtligheten i hammaren kännetecknas av en stor artrikedom, som främst är koncentrerad till sydbrantens hyllor, sprickor och skrevor. Träd saknas nästan helt. I bergroten är däremot trädskiktet relativt väl utvecklat och består främst av asp och vårtbjörk samt i mindre utsträckning av gran och rönn. Även buskskiktet är väl utvecklat med främst hassel, skogstry och måbär, men även lönn, asp och rönn förekommer. Den öppna rasmarken är i allmänhet vegetationsfattig och består till största delen av block och sten.

Mål: En naturlig utveckling av vegetationen

Åtgärd: Ingen åtgärd

2 Beskrivning: Området består i de brantare delarna av koloniserad rasmark som domineras av asp med inslag av högvuxen lönn, rönn och hägg. I östra delen av området är hasseln bäst utvecklad och når på sina ställen en höjd strax över 5 meter. Här är fältskiktet rikt och artantalet stort. Strax nedanför bergroten finns ett smalt granskogsbälte som succesivt avtar mot öster. På några ställen är hassel och lönn trängda av granen. På de lägre liggande markerna som är stenfria och delvis utgör f d kulturmark växer gråal, hägg och glasbjörk med viss inblandning av gran. Inslaget av gran ökar mot nordväst.

Mål: Lövträd - framför allt hassel och lönn - ska gynnas.

Åtgärd: Lönnar och hasselbuskage friställs där granen "tränger" på. I övrigt ska lövskog och buskar lämnas utan åtgärd. Torrträd och vindfällen lämnas kvar.

3 Beskrivning: Blandskog med inslag av lönn mot bergsroten

Mål: Blandskog

Åtgärd: Där lönnen är trängd kan gran avverkas.

Markvård i övrigt

All gammal taggtåd och annan stängseltråd tas bort.
Ett gammalt bilvrak på gränsen till fastigheten 4:13
forslas bort.

ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Övergripande mål

Allmänheten ska ha tillträde till reservatet i den mån
det inte strider mot de primära bevarandeintressena.

Riktlinjer och åtgärder

Informationsskyltar om reservatet sätts upp på stolpar vid
reservatsgränsen, enligt karta. Dessutom sätts en tavla på
tavelställ upp vid Omnebadets övre parkering. Med tanke på
rasrisk och slitage på vegetationen bör besökare uppmanas
att följa anvisade stigar.

En stig fordningsställs i de lägre, mer lättillgängliga,
delarna av reservatet. En anslutningsstig röjs och markeras
efter överenskommelse med berörda markägare utanför reser-
vatet.

Vid Omnebadet finns i kommunens regi parkeringsplatser,
husvagnscamping, toaletter, soptunnor, bord/bänkenhet mm.
Någon ytterligare service behövs inte här för reservatets
del.

FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Ekonomisk utredning (undantas från fastställelse)

Initialkostnader	kronor
Uppmärkning av gräns	5 000
Informationstavlor	5 000
Röjning och märkning av stig	12 000
Transport av bilvrak och taggtråd	5 000
	<u>5 000</u>
	s:a 27 000

MARKANVÄNDNING

Den till synes orörda naturen vid Omneberget har under det senaste århundradet utsatts för omfattande förändringar. Liksom på all annan skogsmark i Norrland har skogsbeta förekommit. Strax NV om reservatet finns rester efter ett gammalt "fähus" som användes under sommaren fram till 1910. Därefter drevs kor sommartid dagligen mellan Omne by och västra delen av reservatet (till 1947). Fårbete förekom fram till 1920-talet. Vid Lanäsviken finns rester efter en lada vid en numera med gråal igenvuxen inäga. Inägan slogs sista gången 1958. Stora delar av västra lövskogssluttningen brann på 1870-talet efter slarv med elden. Under krigsåren på 1940-talet höggs delar av den västra lövskogen.

TILLGÄNGLIGHET

Allmän väg går fram till Omnebadet där parkeringsplats, toaletter, soptunnor och en bord/ bänkenhet finns. Från badplatsen följer man enskild väg. Därefter måste man passera privat mark för att nå reservatet. Tillgängligheten i själva reservatet är sämre. Den branta sluttningen består till stor del av block i olika storlekar vilket gör det svårt att ta sig fram samt dessutom delvis riskabelt. En stig planeras över en privat fastighet utanför reservatet samt inom de lägre partierna av reservatet.

INVENTERINGAR, LITTERATURLISTA

- Guvå, L. 1971. Naturvårdsinventering i Västernorrlands län. Del 2 Ångermanland; Ådalen. Stockholm.
- Mascher, J W. 1976. Drag ur Västernorrlands flora. Växtlokaler i Västernorrlands län. I L Bergström m fl (utg) Västernorrland med Höga Kusten, s 120. Bjästa.
- Mascher, J W. 1978. Spontana förekomster av ädla lövträd i Ångermanland. Svensk Bot. Tidskr 71:315-325.
- Svärd, H & Värnström, L. 1971. Omneberget. En växtekologisk undersökning. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Härnösand.

Underhållsåtgärder

Ev borttagning av granar mm	2 dg/år
Tillsyn och underhåll av stig, tavlor mm	$\frac{2 \text{ dg/år}}{4 \text{ dg/år}}$

Finansiering av naturvårdsförvaltning

Kostnaderna finansieras genom medel som naturvårdsverket årligen tilldelar länsstyrelsen från anslaget "Vård av naturvårdsobjekt mm".